

MAAHANMUUTTAJIEN AMMATILLISEEN PERUSKOULUTUKSEEN VALMISTAVA KOULUTUS

© Opetushallitus

Kansi: Mainostoimisto Pramedia Oy

Graafinen suunnittelu: Layout Studio Oy/Marke Eteläaho

Taitto: Layout Studio Oy/Marke Eteläaho

Viimeistely: **sedu**

ISBN 978-952-13-3703-7 (nid.)

ISBN 978-952-13-3704-4 (pdf)

Oy Fram Ab, Vaasa 2008

MÄÄRÄYS

15.2.2008

Dnro 7/011/2008

Voimassaoloaika: 1.8.2008 alkaen toistaiseksi

Ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjät

Säännökset, joihin toimivalta määräyksen antamiseen perustuu:

L 630/98, 13 § 2 mom

A 811/98, 21 § 3 mom

OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET

Kumoaa Opetushallituksen määräykset

25.3.1999 nro 9/011/99

21.1.2000 nro 6/011/2000

27.8.2004 nro 28/011/2004

Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus

Muuttaa Opetushallituksen määräystä

Opetushallitus on päättänyt Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman perusteista liitteen mukaisesti.

Määräystä on noudatettava maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavassa koulutuksessa 1.8.2008 alkaen.

Koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja hyväksyä opetusta varten opetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä opetussuunnitelman perusteissa on määrätty.

Koulutuksen järjestäjä ei voi jättää noudattamatta tätä määräystä tai poiketa siitä.

Pääjohtaja

Timo Lankinen

Asiantuntijayksikön päällikkö,
opetusneuvos

Sirkka-Liisa Kärki

LIITE

Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman perusteet

SISÄLTÖ

	JOHDANTO	7
1	MAAHANMUUTTAJIEN AMMATILLISEEN PERUSKOULUTUKSEEN VALMISTAVAN KOULUTUKSEN TAVOITTEET JA OPINTOJEN MUODOSTUMINEN	8
	1.1 Yleiset tavoitteet	8
	1.2 Opintojen muodostuminen	8
2	OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEIDEN TOIMEENPANO	10
	2.1 Opetussuunnitelman laadinta ja sisältö	10
	2.1.1 Opetussuunnitelman yhteinen osa	10
	2.1.2 Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaa koulutusta koskeva opetussuunnitelman osa	11
	2.1.3 Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma	11
3	MAAHANMUUTTAJIEN AMMATILLISEEN PERUSKOULUTUKSEEN VALMISTAVAN KOULUTUKSEN OPINTOJEN TAVOITTEET JA ARVIOINTI	12
	3.1 Kielelliset taidot	12
	3.1.1 Suomen kieli	12
	3.1.2 Vieraat kielet ja toinen kotimainen kieli	15
	3.1.3 Opiskelijan oma äidinkieli	16
	3.2 Matemaattiset, tietotekniset ja luonnontieteelliset taidot	17
	3.3 Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus	20
	3.4 Opiskelu- ja ammatinvalintataidot	21
4	OPISKELIJAN ARVIOINTI	24
	4.1 Arvioinnin tehtävät ja tavoitteet	24
	4.2 Arvioinnista tiedottaminen	24
	4.3 Opiskelijan osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen	24
	4.4 Oppimisen ja osaamisen arviointi	26
	4.5 Arvosanasta päättäminen	27
	4.6 Arviointiaineiston säilyttäminen	28
	4.7 Arvioinnin uusiminen ja arvosanan korottaminen	28
	4.8 Arvioinnin oikaiseminen	28
	4.9 Todistukset	28

5	MUUT MÄÄRÄYKSET	30
5.1	Opinto-ohjaus ja henkilökohtainen opiskelusuunnitelma	30
5.2	Työssäoppimiseen valmentautuminen ja työturvallisuus	33
5.3	Eriyisopetuksen toteuttaminen	34
5.4	Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö	34
5.5	Opiskelijahuolto	35
5.6	Jatko-opintomahdollisuudet	36
6	LIITE	38
6.1	Kielitaidon tasojen kuvausasteikko	38

JOHDANTO

Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus on ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 630/1998, 3 §:n mukaan ammatillisen peruskoulutuksen yhteydessä järjestettävää, ei tutkintoon johtavaa koulutusta. Ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen (A811/1998, 21 §) mukaan valmistavan koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle kielelliset ja muut tarvittavat valmiudet ammatillisiin opintoihin siirtymistä varten. Asetuksen mukaan koulutuksen laajuus on vähintään 20 ja enintään 40 opintoviikkoa. Opetushallituksen vahvistamat opetussuunnitelman perusteet ovat määräys, jota koulutuksessa tulee noudattaa.

Valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman perusteet on tarkoitettu ensisijaisesti tutkintoon johtavaan ammatilliseen peruskoulutukseen aikovia varten. Niitä voidaan käyttää sekä aikuisille että nuorille suunnattuun ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaan koulutukseen ja oppisopimuskoulutukseen valmentavaan koulutukseen.

Koulutus valmistaa yleisesti kaikkeen ammatilliseen peruskoulutukseen, mutta sitä voidaan suunnata alakohtaisesti. Koulutus on tarkoitettu maahanmuuttajille tai maahanmuuttajataustaisille henkilöille, joilla on jo suomen tai ruotsin kielen peruskielitaito, joka vastaa keskimäärin Kielitaidon tasojen kuvausasteikon tasoa A2.2 (liite).

MAAHANMUUTTAJIEN AMMATILLISEEN PERUSKOULUTUKSEEN VALMISTAVAN KOULUTUKSEN TAVOITTEET JA OPINTOJEN MUODOSTUMINEN

1.1 YLEISET TAVOITTEET

Päätavoite on, että opiskelija saa valmiudet opiskella ammatillisessa peruskoulutuksessa. Opiskelija oppii tuntemaan suomalaisen opiskelu- ja työkuulttuurin aiempaa paremmin, ja opiskelijalla on sellaiset tiedot ja taidot, että hän pystyy koulutuksen jälkeen seuraamaan opetusta ja suoriutumaan tutkintoon johtavasta ammatillisesta peruskoulutuksesta. Opiskelija osaa hakeutua aktiivisesti ammatillisiin opintoihin.

Opiskelija harjaantuu tieto- ja viestintätekniikan käyttäjäksi sekä opiskelua että yhteiskunnassa toimimista varten, ja hän saa riittävät valmiudet jatko-opiskeluun ja työelämään. Valmistavassa koulutuksessa tavoitteisiin pyritään monipuolisten ja käytännön kokemuksia hyödyntävien opiskelumenetelmien avulla, jotka voidaan suunnitella kullekin opiskelijalle henkilökohtaisesti.

1.2 OPINTOJEN MUODOSTUMINEN

Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen opintojen laajuus on vähintään 20 ja enintään 40 opintoviikkoa. Valmistava koulutus muodostuu seuraavista opinnoista, jotka voivat vaihdella yksilöllisesti opiskelijan tavoitteiden, pohjakoulutuksen ja lähtötason mukaan sekä henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti.

OPINNOT OVAT:	
Kielelliset taidot	10–20 ov
Matemaattiset, tietotekniset ja luonnontieteelliset taidot	3–7 ov
Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus	3–7 ov
Opiskelu- ja ammatinvalintataidot	4–12 ov
Valinnaiset opinnot	0–4 ov

Opiskelu- ja ammatinvalintataidot -opintoihin sisältyy vähintään 4 opintoviikkoa työssäoppimiseen valmentautumista, vähintään kahden alan ammatilliseen opiskeluun tutustumista ja opinto-ohjausta. Opiskelijoilla on oikeus saada henkilökohtaista ja ryhmämuotoista opinto-ohjausta, joka tukee heidän ammatillisia valintojaan.

Valinnaiset opinnot järjestetään koulutuksen järjestäjän tarjonnan ja opiskelijan tarpeen mukaan. Näitä opintoja voivat olla esimerkiksi yrittäjyys, taito- ja taideaineet, atk-ajokortti, hygieniapassi tai työturvallisuuskoulutus. Yli 20 opintoviikon koulutuksessa valinnaisia opintoja voi olla 0–4 opintoviikkoa.

Valmistavaan koulutukseen voi sisältyä ja sen yhteydessä voi suorittaa yksittäisiä osia ammatillisen peruskoulutuksen opinnoista, mikäli opiskelijalla tai opiskelijaryhmällä on siihen edellytyksiä ja koulutuksen järjestäjä myöntää siihen oikeuden. Tällöin opintojen tavoitteet ja arviointi ovat näiltä osin ammatillisen peruskoulutuksen mukaiset. Osaaminen tunnustetaan tältä osin myöhemmin perustutkintoa suoritettaessa.

OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEIDEN TOIMEENPANO

2.1 OPETUSSUUNNITELMAN LAADINTA JA SISÄLTÖ

Lain 630/1998 14 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee hyväksyä koulutusta varten opetussuunnitelma. Maahanmuuttajien ammatillisen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman tulee perustua tässä asiakirjassa oleviin opetussuunnitelman perusteisiin. Sen tulee sisältää toimenpiteet koulutukselle asetettujen tehtävien ja tavoitteiden saavuttamiseksi (L 630/1998, 5 §). Opetussuunnitelma tulee hyväksyä erikseen suomen-, ruotsin- ja saamenkieliseen koulutukseen sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaan koulutukseen. Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelma on julkinen asiakirja. Opetussuunnitelma säätelee ja ohjaa koulutuksen järjestäjän toteuttamaa koulutusta ja opetukseen läheisesti liittyvää muuta toimintaa. Opiskelijan oikeusturvan takaamiseksi opetussuunnitelman tulee antaa opiskelijalle riittävät tiedot koulutukseen sisältyvistä opinnoista ja opintojen suorittamiseen liittyvistä järjestelyistä. Opetussuunnitelma toimii myös sisäisen ja ulkoisen arvioinnin pohjana ja antaa mahdollisuuden arvioida koulutuksen järjestäjän toteuttaman koulutuksen vaikuttavuutta.

Koulutuksen järjestäjä varaa koulutukseen tarvittavat voimavarat. Koulutuksen järjestäjä huolehtii opetussuunnitelmassa siitä, että opiskelija voi saavuttaa koulutukselle asetetut tavoitteet, saa riittävästi opetusta ja tarvitsemaansa ohjausta koulutuksen järjestämistavasta riippumatta oppilaitoksen työpäivinä, myös työssäoppimiseen valmentautumisen aikana.

Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelma sisältää kaikkia koulutusaloja ja tutkintoja varten yhteisen osan ja tutkinto- tai koulutuskohtaisesti eriytyvät osat.

2.1.1 Opetussuunnitelman yhteinen osa

Opetussuunnitelman yhteisessä osassa määritellään kaikille perustutkinnoille ja koulutuksille yhteiset periaatteet ja menettelytavat sekä koulutuksen järjestäjän keskeiset arvot. Maahanmuuttajien valmistavaa koulutusta varten ei laadita erillistä yhteistä osaa, vaan koulutuksen järjestäjän yhteinen osa koskee myös tätä koulutusta.

Koulutuksen järjestäjän tulee tehdä opetussuunnitelmaan suunnitelmat koulutuksellista tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja kestävästä kehitystä edistävästä toimenpiteistä. Koulutuksen järjestäjän tulee ottaa koulutuksen järjestämisessä huomioon myös muiden säädösten koulutusta koskevat velvoitteet.

2.1.2 Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaa koulutusta koskeva opetussuunnitelman osa

Koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman tulee sisältää myös suunnitelma maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaa koulutusta varten.

Siinä määrätään koulutuksen ja opintojen järjestäminen yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien ja työelämän kanssa. Lisäksi määrätään opetuksen ajoitus, oppimisympäristöt ja opetusmenetelmät, joiden avulla opiskelija voi saavuttaa koulutuksen vaatimukset ja tavoitteet. Suunnitelman tulee sisältää ainakin seuraavat asiat:

- ♦ Koulutukseen kuuluvien opintojen muodostumisen
- ♦ Opintojen etenemisen, ajoituksen ja järjestämisen
- ♦ Suunnitelman koulutuksen osien arvioinnista ja osaamisen arviointimenetelmistä.
- ♦ Opintojen tavoitteet, arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit siltä osin kuin niitä ei ole opetussuunnitelman perusteissa määritelty.

Tavoitteena on, että opiskelija suorittaa koko ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen. Koulutuksen järjestäjällä tulee olla yhteiset toimintatavat koulutuksen osan tai osia suorittaneiden opiskelijoiden mahdollisuudesta täydentää opintonsa koko koulutukseksi.

2.1.3 Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta (L 630/1998, 14 §) sanotaan opiskelijan mahdollisuudesta yksilöllisiin opintojen valintoihin ja asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta (A 811/1998, 3 §, 4 §, 12 a §) opinnoista tiedottamisesta, opinto-ohjauksesta ja osaamisen tunnustamisesta, koulutuksen järjestäjän tulee laatia opiskelijan yksilöllisten lähtökohtien pohjalta henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS), jota päivitetään koko koulutuksen ajan.

Suunnitelman tekemistä koskevat määräykset ovat luvussa 5.1.

MAAHANMUUTTAJIEN AMMATILLISEEN PERUSKOULUTUKSEEN VALMISTAVAN KOULUTUKSEN OPINTOJEN TAVOITTEET JA ARVIOINTI

3.1 KIELELLISET TAIDOT

Niiltä osin, kun kielellisten tavoitteiden tekstissä viitataan suomen kieleen, ruotsinkielisessä koulutuksessa on vastaavissa kohdissa ruotsin kieli. Kielelliset taidot sisältävät ensi sijassa opetuskielen opintoja, mutta ne voivat sisältää myös toisen kotimaisen kielen, vieraan kielen tai opiskelijan oman äidinkielen opintoja.

3.1.1 Suomen kieli

Yleistavoitteena on, että opiskelijalla on edellytykset osallistua suomenkieliseen opetukseen ja tutustua työelämässä ja ammatillisissa opinnoissa tarvittaviin ilmaisutapoihin ja keskeiseen sanastoon. Hän toimii melko itsenäisesti ja hoitaa asioitaan suomen kielellä koulutuksen yhteydessä, työelämään hakeutuessa sekä erilaisissa asiointitilanteissa. Opiskelijan suulliset ja kirjalliset taidot syventyvät rakenteiden ja sanaston hallinnan avulla. Opiskelija etenee suomen kielen opinnoissa lähtötasonsa mukaan.

Suomen kielen opintojen perusoletuksena on, että opiskelija jo hallitsee taitotason A2.2 edellyttämät viestintätaidot, rakenteet ja keskeistä arkielämän sanastoa. Opintojen tavoitteiden määrittelyssä on käytetty Kielitaidon tasojen kuvausasteikkoa (liite), jonka taso B1.2 (sujuva peruskielitaito) kuvaa pääpiirteittäin opiskelijan osaamista koulutuksen lopussa.

KUULLUN YMMÄRTÄMINEN

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ kykenee seuraamaan yleisiä aiheita sisältäviä luentoja, esitelmiä sekä palvelu- ja asiointitilanteita
- ♦ ymmärtää puheen pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat muodollisesta ja epämuodollisesta keskustelusta sekä muusta viestinnästä
- ♦ osaa tiivistää ja ilmaista kuulemastaan avainkohdat
- ♦ ymmärtää yleiskieltä ja itselleen tuttua puhekieltä
- ♦ ymmärtää arki- ja työelämässä sekä asiointitilanteissa käytettäviä idiomeja ja fraaseja sekä opiskeluun liittyviä käsitteitä
- ♦ pystyy osallistumaan keskusteluun, tekemään muistiinpanoja ja osallistumaan ryhmätyöskentelyyn sekä kuuntelemaan
- ♦ ottaa vastaan ohjeita ja tehtävänantoja
- ♦ erottaa puhutun kielen yksilöllisen, tilanteisen ja alueellisen vaihtelun sekä ymmärtää nonverbaalia viestintää
- ♦ kykenee seuraamaan uutisia, ajankohtaisohjelmia ja muitakin ohjelmia median välityksellä.

PUHUMINEN

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen
- ♦ osaa viestiä tavallisissa tilanteissa, kertoa ammatiin ja opiskeluun liittyviä asioita sekä tehdä kysymyksiä ja lisäkysymyksiä
- ♦ osaa käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja
- ♦ käyttää myös monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita
- ♦ osaa viestiä käytännönläheisissä ja omaan elämään liittyvissä tilanteissa (esittäytyminen, asiakeskustelu, asioimistilanteet, puhelinkeskustelu)
- ♦ osaa ääntää suomen kieltä ymmärrettävästi ja käyttää oikeaa intonaatiota ja painoa
- ♦ tekee keskustelussa tarkentavia kysymyksiä, esittää eriäviä ja yhteneviä mielipiteitä ja perusteluja
- ♦ tuntee kohteliaisuussäännöt ja ottaa huomioon toisten mielipiteet

- ♦ osaa jaksottaa puheensa oikein
- ♦ hallitsee ammattiviestinnän perusteet
- ♦ osaa antaa ohjeita ja neuvoja sekä raportoida ja pitää suullisia esitelmiä
- ♦ tuntee suomen kielen ja oman äidinkielen kulttuuriset käyttöerot ja puheen tilannekohtaisen vaihtelun
- ♦ osaa kommunikoida työ- ja opiskelupaikkahaastattelussa.

LUETUN YMMÄRTÄMINEN

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ pystyy lukemaan muutaman kappaleen pituisia tekstejä eri aiheista
- ♦ osaa etsiä ja yhdistellä tietoja useammasta muutaman sivun pituisesta tekstistä suorittaakseen annetun tehtävän
- ♦ saavuttaa sellaiset tiedonhallinnan ja sanaston kartuttamisen taidot, että hän kykenee melko itsenäisesti omaksumaan jonkin ammatti- tai erityisalan oppimateriaalia
- ♦ tunnistaa eri tekstilajeja ja eri tekstien rekisterieroja sekä jonkin ammattialan tekstejä, tietotekstejä ja kaunokirjallisia tekstejä
- ♦ pystyy analysoimaan työpaikkailmoituksia
- ♦ omaa riittävän medialukutaidon ymmärtääkseen esimerkiksi uutisia, mainoksia ja Internet-tekstejä sekä symboleja ja kuvia
- ♦ hankkii tietoja Internetistä ja kirjastosta ja käyttää keskeisiä opiskelutaitoja.

KIRJOITTAMINEN

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ osaa kirjoittaa henkilökohtaiseen elämään liittyviä tekstejä sekä asiatekstejä
- ♦ osaa täyttää lomakkeita
- ♦ kirjoittaa muutaman kappaleen pituisen jäsentyneen tekstin, esimerkiksi yhteenvedon
- ♦ osaa esittää tukitietoa pääajatuksille ja ottaa lukijan huomioon
- ♦ hallitsee melko monenlaiseseen kirjoittamiseen tarvittavaa sanastoa ja lauserakenteita

- ♦ osaa ilmaista rinnasteisuutta ja alisteisuutta
- ♦ käyttää hyväkseen tekstinkäsittelyohjelmaa, tekstinkäsittelyä ja vakioasettelua
- ♦ osaa hakea ja valikoida tietoa eri lähteistä, referoida ja jäsenellä tekstejä, käyttää sanakirjaa ja tehdä muistiinpanoja.

Arviointi

Suomen kielen opinnot arvioidaan suoritettu (S) -merkinnällä. Lisäksi todistukseen merkitään opiskelijan saavuttama kielitaidon taso eurooppalaisen viitekehyksen tasolla (liite).

3.1.2 Vieraat kielet ja toinen kotimainen kieli

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ tuntee jonkin ammatillisissa oppilaitoksissa yleisesti opiskeltavan vieraan tai toisen kotimaisen kielen perusteita, niin että hän voi osallistua ammatilliseen peruskoulutukseen kuuluvien vieraiden kielten opintoihin myöhemmin tutkintoon johtavassa koulutuksessa
- ♦ ymmärtää monipuolisen kielitaidon tärkeyden työelämässä ja haluaa kehittää kielitaitoaan kirjallisesti ja suullisesti
- ♦ tuntee jonkin Suomessa ammatillisissa oppilaitoksissa yleisesti opiskeltavan kielen kirjalliset ja suulliset perusteet.

Vieraan kielen ja toisen kotimaisen kielen taidot tukevat myös suomen kielen opintoja sekä tarjoavat mahdollisuuden vertailla kulttuuristen ilmiöiden heijastumista kielissä.

Arviointi

Vieraiden kielten ja toisen kotimaisen kielen opinnot arvioidaan suoritettu (S) -merkinnällä. Suoritus katsotaan hyväksytyksi, kun vieraan kielen tai toisen kotimaisen kielen kielitaito on eurooppalaisen viitekehyksen tasolla A1.3 (liite)

3.1.3 Opiskelijan oma äidinkieli

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ ymmärtää toiminnallisen kaksikielisyyden merkityksen ja arvostaa oman äidinkielen osaamista myös ammatillisissa yhteyksissä
- ♦ ylläpitää omalle äidinkielelle ja kulttuurille ominaisia viestintätaitoja ja keskeisiä sosiaalisia sääntöjä, jotka vahvistavat opiskelijan itsetuntemusta ja identiteettiä
- ♦ osaa lukea ja kirjoittaa omaa äidinkieltään
- ♦ hallitsee kielen keskeisimmät säännöt ja rakenteet vertaillen suomen kieleen
- ♦ pystyy ilmaisemaan mielipiteitään, ajatuksiaan ja tunteitaan kirjallisesti ja suullisesti äidinkielellään sekä tuntee lähtökulttuuriaan
- ♦ pystyy huomaamaan suomen kielen vaikutusta kielenkäytössään ja yrittää välttää sitä
- ♦ arvostaa omaa äidinkieltään
- ♦ pystyy toimimaan puhujana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa viestintäympäristöissä omalla äidinkielellään
- ♦ tuottaa erilaisia omia tekstejä ja kääntää tekstejä suomen kielestä omalle kielelleen
- ♦ vertailee oman äidinkiелensä ja suomen kielen rakenteita
- ♦ hankkii tietoa eri lähteistä ja pystyy suunnittelemaan pienimuotoisia esityksiä omalla äidinkielellään
- ♦ kiinnittää huomiota oman äidinkiелensä oikeakiелisyyteen.

Arviointi

Opiskelijan oma äidinkieli arvioidaan suoritettu (S) -merkinnällä. Alimman hyväksytyn suorituksen kriteeriä (milloin opinnot katsotaan suoritetuiksi) ei määritellä näissä opinnoissa kielten erilaisuuden ja opiskelijoiden tasoerojen vuoksi.

3.2 MATEMAATTISET, TIETOTEKNISET JA LUONNONTIETEELLISET TAIDOT

Tavoitteet

Opiskelijalla on ammatillisessa peruskoulutuksessa opiskelua varten tarvittavat matematiikan, fysiikan, kemian sekä luonnontieteen perustiedot, ja hän hallitsee alan käsitteet ja sanastot.

MATEMAATTISET TAIDOT

Opiskelija

- ♦ osaa käyttää laskutoimituksia tehtävien ratkaisemisessa
- ♦ hallitsee matemaattisia ajattelutapoja (loogista ja avaruudellista ajattelua) ja esittämismuotoja (kaavoja, malleja, kuvioita) ja osaa tulkita niitä
- ♦ osaa käyttää matemaattisia apuvälineitä, taulukoita ja laskimia työssään.

TIETOTEKNISET TAIDOT

Opiskelija

- ♦ hallitsee tietokoneen käytön niin, että se hyödyntää kaikkia opintoja
- ♦ saa valmiuksia tietoteknisen osaamisen lisäämiseen
- ♦ käyttää tietokoneella tekstinkäsittelyä, Internetiä ja sähköpostia.

LUONNONTIETEELLISET TAIDOT

Opiskelija

- ♦ osaa käyttää luonnonilmiöiden selittämisessä hyödynnettävää tietoa ja menetelmiä
- ♦ ymmärtää, mihin kysymyksiin matemaattisia ja luonnontieteellisiä taitoja voidaan käyttää
- ♦ tuntee toimintaperiaatteita keskeisiltä fysiikan alueilta
- ♦ ymmärtää, että fysiikka ja kemia ovat perustana muille luonnontieteille ja tekniikalle.

Arviointi

Matemaattinen, tietotekninen ja luonnontieteellinen osaaminen arvioidaan voimassa olevan asetuksen mukaisella arviointiasteikolla. Seuraavissa taulukoissa on kuvattu opiskelijan osaaminen asteikolla tyydyttävä–hyvä–kiitettävä. Keskeiset sisällöt on ilmaistu arvioinnin kohteissa.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Matematiikka Keskeisen sanaston hallinta	<ul style="list-style-type: none"> Tuntee matematiikan ja luonnontieteellisten opintojen keskeisen sanaston suomeksi (tai ruotsiksi). 	<ul style="list-style-type: none"> Käyttää matematiikan keskeistä sanastoa suomen (tai ruotsin) kielellä. 	<ul style="list-style-type: none"> Hallitsee matematiikan keskeisen sanaston suomen (tai ruotsin) kielellä joustavasti ja soveltaa sitä erilaisiin tehtäviin.
Peruslaskutoimitusten käyttäminen	<ul style="list-style-type: none"> Ratkaisee peruslaskutoimituksia saatuaan ohjausta. 	<ul style="list-style-type: none"> Osa ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön. Arvioi laskutehtävien tulosten järkevyyttä. 	<ul style="list-style-type: none"> Soveltaa peruslaskutoimituksia erilaisiin tehtäviin.
Mittayksiköiden ja suureiden käyttö	<ul style="list-style-type: none"> Tuntee keskeisimpiä mittayksiköitä ja matemaattisia suureita. Osa soveltaa prosenttilaskentaa muutamissa tehtävätyypeissä. 	<ul style="list-style-type: none"> Osa ratkaista tehtäviä, joissa tarvitaan neliöjuurta. 	<ul style="list-style-type: none"> Käyttää keskeisiä mittayksiköitä ja matemaattisia suureita. Soveltaa prosenttilaskentaa.
Taulukoiden, piirrosten ja kuvaajien hyödyntäminen	<ul style="list-style-type: none"> Ymmärtää selkeitä taulukoita, piirroksia ja kuvaajia. 	<ul style="list-style-type: none"> Tunnistaa eri geometriset muodot ja tuntee niiden ominaisuudet. 	<ul style="list-style-type: none"> Osa pääpiirteittäin tulkitä taulukoita, piirroksia ja kuvaajia.
Apuvälineiden käyttö	<ul style="list-style-type: none"> Osa ohjattuna käyttää laskinta. Käyttää harppia ja viivoitinta geometristen laskutoimitusten tekemiseen. 	<ul style="list-style-type: none"> Suorittaa mittauksia ja niihin liittyviä laskelmia. Käyttää luokitteluja matemaattisten ongelmien ratkaisussa. Lukee erilaisia taulukoita ja diagrammeja. 	<ul style="list-style-type: none"> Pystyy esittämään perustellun ratkaisun sanallisesti esitettyyn ongelmaan joko päättelemällä tai yhtälöitä hyödyntämällä. Käyttää laskinta ja pystyy arvioimaan tuloksen järkevyyden.
Fysiikan toimintaperiaatteiden tunteminen	<ul style="list-style-type: none"> Tunnistaa jonkin arki-kokemuksen fysikaalisen tai kemiallisen perustan. 	<ul style="list-style-type: none"> Tietää länsimaisen aikakäsityksen perusteet. 	<ul style="list-style-type: none"> Soveltaa fysiikan toimintaperiaatteita: mekaniikka, lämpö, sähkö, valo, ääni ja säteily.

Kemian käsitteiden tunteminen	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Tietää periaatteet kemiallisista merkinnöistä. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Käyttää ohjatusti ilmiöiden selittämisessä keskeisiä fysiikan ja kemian toimintaperiaatteita. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Osaa tehdä yksinkertaisen luonnontieteellisen kokeen. ♦ Osaa ottaa työskentelyssään huomioon arkielämässä tarvittavista kemiallisista yhdisteistä johtuvat ominaisuudet.
Tietotekniikan käyttö – tekstinkäsittely – Internet – sähköposti – tiedonhaku	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Käyttää tietokonetta opiskelun apuvälineenä ja ymmärtää tietotekniikan peruskäsitteet. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Osaa käyttöjärjestelmän perustoiminnot ja pystyy käyttämään oheislaitteita. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Käyttää tietotekniikkaa joustavasti erilaisiin tarkoituksiin. ♦ Hyödyntää tietotekniikkaa mm. fysiikan ja kemian tehtävien selvittämisessä ja asioihin perehtymisessä.
Luonnontieteen perusteet Luonnon tuntemus	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Tuntee suomalaisen luonnon keskeiset piirteet ja vuodenaikojen vaihtelun. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Osaa selittää vuodenaikojen vaihtelun syyn ja merkityksen ihmisen toiminnalle. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Hahmottaa ihmisen aseman biologisessa järjestelmässä.
Ihmiskehon toiminnan tunteminen	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Käyttää opastettuna biologian peruskäsitteitä 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Tuntee ihmiskehon rakenteen ja toiminnan pääpiirteet 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Osaa biologian peruskäsitteet ja osaa selittää ihmiskehon rakennetta ja toimintaa.
Kestävän kehityksen ymmärtäminen	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Tietää, mikä merkitys on ekologisesti kestäväällä kehityksellä. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Ymmärtää ekosysteemin toiminnan periaatteita. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Ottaa huomioon kestävä kehityksen ja ympäristönsuojelun asettamat vaatimukset ja etsii ekologisesti kestäviä ratkaisuja.

3.3 YHTEISKUNTATIEDOUS JA KULTTUURINTUNTEMUS

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ ymmärtää suomalaisia toimintatapoja ja arvoperusteita
- ♦ ottaa vastuuta omaa elämäänsä koskevista ratkaisuista ja vaikuttaa aktiivisesti omaan elämäntilanteeseensa ja tulevaisuuteensa
- ♦ tutustuu Suomen yhteiskunnalliseen järjestelmään ja tuntee oikeutensa sekä velvollisuutensa aktiivisena kansalaisena
- ♦ ymmärtää lainsäädännön merkitystä ja sen vaikutusta yhteiskunnan toimintaan
- ♦ hahmottaa Suomen maantieteellisen aseman
- ♦ arvostaa omaa identiteettiään kulttuurien yhtymäkohdassa ja käyttää monikulttuurisuutta voimavarana
- ♦ toimii yhdenvertaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Arviointi

Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus arvioidaan voimassa olevan asetuksen mukaisella arviointiasteikolla. Seuraavassa taulukossa kuvataan opiskelijan osaaminen tyydyttävän, hyvän ja kiitettävän suorituksen tasolla. Keskeiset sisällöt on ilmaistu arvioinnin kohteissa.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Yhteiskuntatieto Suomalainen palvelujärjestelmä ja yhteiskunnan perusrakenteet	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Tietää Suomen yhteiskunnallisen järjestelmän pääpiirteet. ♦ Tutustuu yksilön asemaan, oikeuksiin ja velvollisuuksiin yhteiskunnassa. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Tietää Suomessa pysyvästi asuvaa henkilöä koskevat keskeiset oikeudet ja velvollisuudet. ♦ Tuntee suomalaisen tasa-arvokäsityksen. ♦ Toimii yhteiskunnan sääntöjen mukaisesti 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Osaa käyttää yhteiskunnan peruspalveluita, mm. sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmää, ja ymmärtää yhteiskunnan toimintaa. ♦ Toimii vastuullisesti toiset huomioon ottaen ja noudattaa tehtyjä sopimuksia.

<p>Elinkeinoelämä: yksityinen ja julkinen sektori</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Tietää Suomen elinkeinoelämän toimialoja ja tutustuu työntekijän rooliin työmarkkinoilla. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ymmärtää oikeutensa ja velvollisuutensa taloudellisenä toimijana. ◆ Suunnittelee omia taloudellisia asioitaan. ◆ Tuntee suomalaisen elinkeinoelämän keskeisimpiä toimialoja, tuotantoa ja palveluja sekä niiden merkitystä työllisyydelle. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Tuntee työmarkkinoita sääteleviä taloudellisia tekijöitä ja niiden keskinäisiä riippuvuuksia. ◆ Tiedostaa yrittäjyyden yhdeksi uravaihtoehdoksi ja ymmärtää yrittäjyyden merkityksen yhteiskunnassa.
<p>Historia ja maantiede Suomen lähihistoria ja historian käännekohtat, Suomen maantieteellinen sijainti ja asema, EU</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Tietää yleispiirteittäin Suomen lähihistorian pääkohdat ja Suomen ja lähialueiden maantieteen. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Tietää Suomen historian keskeisimmät tapahtumat ja merkittävät käännekohtat. ◆ Tuntee Suomen ja lähialueiden maantieteen. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Käyttää toiminnassaan tietoja Suomen itsenäisyyden ajan historiasta ja keskeisten suomalaisten organisaatioiden perustasta. ◆ Ymmärtää Suomen lähihistorian merkityksen nykyiselle hyvinvointi-Suomelle. ◆ Tietää Suomen aseman Euroopan unionissa.
<p>Terveys ja hyvinvointi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ymmärtää ravinnon, liikunnan ja terveellisten elämäntapojen merkityksen ihmisen terveydelle ja työkyvyllä. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Valitsee työturvalliset tavat toimia eri opiskelu- ja työtehtävissä. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Käyttää ergonomisesti oikeita työskentelytapoja sekä ylläpitää ja edistää omaa terveyttään.
<p>Kulttuurintuntemus Suomalaiset arvot ja normit – kansalliset perinteet ja juhlapäivät – omaan ja suomalaiseen kulttuuriin liittyvät tavat ja niiden yhteensovittaminen, yhdenvertaisuus</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Hyväksyy erilaisuuden yksilöiden ja ryhmien välillä. ◆ Pohtii oman ja suomalaisen kulttuurin eroja ja käsittelee niitä rakentavalla tavalla. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Toimii luontevasti vuorovaikutuksessa erilaisista kulttuureista tulevien ihmisten kanssa. ◆ Punnitsee erilaisia näkökulmia ja perustelee omia kantojaan. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Vertailee suomalaisen ja oman kulttuuriyhteisönsä arvoja, normeja ja asenteita. ◆ Käsittelee mahdollisia kulttuurien ja uskontojen eroja rakentavalla tavalla.

3.4 OPISKELU- JA AMMATINVALINTATAIDOT

Tavoitteet

Opiskelija saavuttaa valmiudet tiedon hankintaan ja soveltamiseen. Hän tuntee suomalaista koulutusjärjestelmää ja osaa tehdä omia valintojaan sen suhteen. Opiskelijalla on sellaiset itsearviointitaidot, että hän pystyy arvioimaan omaa oppimistaan ja

osaamistaan. Opiskelijalle muodostuu myönteinen opiskeluidentiteetti, ja hän tekee realistisia opiskelusuunnitelmia. Hän hankkii työelämässä ja työssäoppimisessa tarvittavia tietoja ja taitoja.

SUOMALAINEN KOULUTUSJÄRJESTELMÄ

Opiskelija

- ♦ tutustuu suomalaiseen koulutusjärjestelmään, sen toimintamalleihin ja vaatimuksiin
- ♦ hankkii aktiivisesti tietoa eri lähteistä muodostaakseen kokonaiskuvaa suomalaisesta koulutusjärjestelmästä ja omasta asemastaan siinä
- ♦ asettaa realistisesti koulutustaan ja kehitystään koskevia tavoitteita omien kokemuksiensa ja saamansa palautteen mukaisesti
- ♦ toimii suomalaisen koulutuksen opiskelukulttuurin ja oppilaitoskäytäntöjen mukaisesti niin, että hän voi integroitua opiskeluyhteisöön.

AMMATINVALINTA

Opiskelija

- ♦ tuntee perustutkintojen ja ammatillisten opintojen muodostumisen sekä ammattiosaamisen näytön periaatteen osana opiskelija-arviointia
- ♦ tutustuu ammatin opiskeluun käytännössä ja muodostaa käsityksen omasta soveltumisestaan koulutukseen.

TYÖSSÄOPPIMISEEN VALMENTAUTUMINEN

Opiskelija

- ♦ tutustuu työelämään mahdollisuuksien mukaan työpaikoilla
- ♦ perehtyy käytännön kokemuksen kautta työelämään sekä suomalaisen työkulttuurin vaatimuksiin
- ♦ saa realistisen kuvan niistä ammateista tai koulutusaloista, jotka häntä kiinnostavat
- ♦ saa mahdollisuuden perehtyä niihin vaatimuksiin, joita hänen tavoitteensa saavuttaminen edellyttää
- ♦ hankkii työelämän toimintataitoja, jotka valmentavat häntä työssäoppimiseen tai työharjoitteluun.

OPISKELUTAIDOT

Opiskelija

- ♦ hankkii tietoja monipuolisesti ja opiskelee itsenäisesti niin, että hänellä on omatoiminen ja itsenäinen ote opiskeluun
- ♦ pystyy arvioimaan omaa oppimistaan ja osaamistaan
- ♦ ilmaisee myönteistä suhtautumista opiskeluun
- ♦ ymmärtää sen, että hänen osaamistaan mitataan ja arvioidaan
- ♦ toimii yhteistoiminnallisesti ryhmitöissä sekä vuorovaikutus- ja viestintätilanteissa
- ♦ toimii suomalaisen koulutuksen, opiskelukulttuurin ja oppilaitoskäytäntöjen mukaisesti niin, että hän voi integroitua opiskeluyhteisöön
- ♦ kartoittaa omaa elämäntilannettaan ja sosiaalista viitekehystään
- ♦ hankkii tietoja ja taitoja, joiden avulla tekee aktiivisesti omaan elämäänsä liittyviä päätöksiä
- ♦ arvioi itseohjautuvasti omaa toimintaansa ja toteuttaa suunnitelmiaan
- ♦ on aktiivinen ja oma-aloitteinen koulutuksen ja harrastusten suhteen
- ♦ on tottunut suunnitelmallisuuteen ja suunnittelee itse tulevaa oppimistaan
- ♦ tekee realistisia opiskelusuunnitelmia.

Opiskelu- ja ammatinvalintataidot liittyvät kiinteästi opinto-ohjaukseen, jonka tavoitteita käsitellään kohdassa 5.1.

Arviointi

Opiskelu- ja ammatinvalinnan taidot arvioidaan suoritettu (S) -merkinnällä. Opinnot katsotaan suoritetuksi, kun

- ♦ opiskelija tuntee suomalaista koulutusjärjestelmää siten, että osaa valita itselleen sopivan jatkokoulutusväylän
- ♦ opiskelija ymmärtää koulutuksen merkityksen omalle elämälleen
- ♦ opiskelijalla on taidot opiskella ammatillisessa peruskoulutuksessa
- ♦ opiskelija on tutustunut työelämään työpaikoilla.

4

OPISKELIJAN ARVIOINTI

4.1 ARVIOINNIN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET

Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta (L 601/2005, 25 §) on säädetty, arvioinnilla ohjataan, motivoidaan ja kannustetaan opiskelijaa tavoitteiden saavuttamiseen ja tuetaan opiskelijan myönteisen minäkuvan kehittymistä sekä kasvua ammatti-ihmisenä.

Opiskelijan ohjauksen ja kannustuksen lisäksi arvioinnin tulee tuottaa tietoa opiskelijoiden osaamisesta opiskelijalle itselleen, opettajille ja työnantajille sekä jatko-opintoihin pyrkimistä varten.

4.2 ARVIOINNISTA TIEDOTTAMINEN

Opiskelijoille ja kaikille arviointiin osallistuville on tiedotettava ennen opintojen alkamista arvioinnin periaatteista ja niiden soveltamisesta (A 603/2005, 3 §). Tiedotettavia asioita ovat ainakin arvioinnin tehtävät ja tavoitteet, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen, oppimisen ja osaamisen arviointi sisältäen työssäoppimiseen valmentautumisen, arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit, arvosanasta päättäminen, arvioinnin uusiminen ja arvosanojen korottaminen, arvioinnin oikaiseminen sekä koulutuksesta annettavan todistuksen saaminen.

On varmistettava, että maahanmuuttajataustainen opiskelija ymmärtää koulutuksen arvioinnin periaatteet ja arviointitavan kielitaidon mahdollisista puutteista huolimatta.

4.3 OPISKELIJAN OSAAMISEN TUNNISTAMINEN JA TUNNUSTAMINEN

Koulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille siitä, minkälaista aineistoa ja asiakirjoja on esitettävä osaamisen tunnistamista ja tunnustamista varten ja milloin opiskelijan on haettava osaamisen tunnistamista ja tunnustamista (A 603/2005, 3 §).

Osaamisen tunnistaminen

Sen lisäksi, mitä valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (A 603/ 2005, 10 §, 1 mom.) on säädetty, opiskelijan osaamista on arvioitava jo opintojen alkaessa. Opiskelijan osaaminen ja sen taso tulee selvittää opiskelijan vahvuuksien tunnistamiseksi ja aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisen määrittelemiseksi. Osaamisen tunnistaminen on pohjana opiskelijan henkilökohtaisten tavoitteiden laatimisessa, mutta myös tarvittavan ohjauksen ja tuen määrittelemisessä.

Osaamisen tunnistamiseksi käydään arviointikeskustelu, johon osallistuvat opiskelija ja opettaja tai opettajat. Osaamisen tunnistamisen edistämiseksi on kehitettävä erilaisia sitä helpottavia arviointitapoja.

Osaamisen tunnustaminen

Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (L 601/2005, 30 §, A 603/ 2005, 12 a §) on säädetty, tulee osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Mikäli osaamisen tunnistamisessa opinnoille asetetut tavoitteet tai osa tavoitteista todetaan saavutetuiksi, osaaminen tunnustetaan. Osaamisen tunnustaminen kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Henkilökohtaisesta opiskelusuunnitelmasta on tarkemmin luvussa 5.1.

Osaamisen tunnustaminen on osa opiskelijan arviointia ja sitä koskevat samat säädökset kuin muutakin opiskelijan arviointia (L 601/2005, 25 §, 25 a §, 25 c §). Osaamisen tunnustamisella korvataan tai luetaan hyväksi koulutukseen kuuluvia opintoja. Osaamisen tunnustamisella korvatut koulutuksen osat merkitään todistukseen (luku 4.9). Osaamisen tunnustamisesta päättävät kyseisten opintojen opettaja tai opettajat yhdessä. Aikaisemmin hankitulle osaamiselle ei voida asettaa mitään yleistä aikarajaa, jota ennen hankittua osaamista ei voitaisi tunnustaa, mutta osaamisen ajantasaisuus voidaan tarkistaa. Tarvittaessa opiskelijan on osoitettava osaamisensa vastaavuus koulutuksen vaatimuksiin ja tavoitteisiin.

4.4 OPPIMISEN JA OSAAMISEN ARVIOINTI

Opiskelijan arviointi on kriteeriperusteista, jolloin opiskelijan oppimista ja osaamista verrataan aina koulutuksen vaatimuksiin sekä niiden pohjalta laadittuihin arviointikriteereihin. Opiskelijalla on oikeus oppia ennen kuin tavoitteissa määriteltyä osaamista arvioidaan todistukseen tulevan arvosanan saamiseksi.

Oppimisen arviointi

Oppimisen arvioinnin tavoite on, että opiskelija tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Oppimisen arvioinnissa opettajan tai työpaikkaohjaajan tulee käyttää opiskelijaa motivoivia ja aktivoivia menetelmiä. Niiden avulla tuetaan ja motivoidaan opiskelijaa tavoitteiden saavuttamisessa sekä kehitetään opiskelijan itsearviointitaitoa. Opiskelija arvioi oppimistaan opintojen tavoitteiden ja arviointikriteereiden perusteella.

Oppimista arvioidaan koko koulutuksen ja opiskelun ajan antamalla opiskelijalle suullista tai kirjallista palautetta oppimisen etenemisestä. Numeerista arviointia ei oppimisen arvioinnissa tarvita. Palautteella tuetaan ja ohjataan opiskelijaa mahdollisimman hyviin suorituksiin tuomalla esille opiskelijan vahvuudet. Oppimisen arvioinnin perusteella tehdään tarvittavat muutokset opiskelijan opetukseen ja oppimisen tukemiseen. Muutokset kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan.

Osaamisen arviointi

Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavassa koulutuksessa voidaan poiketa arvioinnin yleisistä perusteista näiden opetussuunnitelman perusteiden määräämällä tavalla (A603/2005, 10 §). Opiskelijalle annetaan todistukseen tulevat arvosanat voimassa olevan ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen mukaisella arviointiasteikolla tai suoritettu (S) -merkinnällä.

MAAHANMUUTTAJIEN AMMATILLISEEN PERUSKOULUTUKSEEN VALMISTAVAN KOULUTUKSEN OPINTOJEN ARVIOINTI	
1. Kielelliset taidot	
* suomen kielen opinnot	S = suoritettu sekä Kielitaidon tasojen kuvausasteikon mukainen tasoarvio
* muut kielten opinnot	S = suoritettu
2. Matemaattiset, tietotekniset ja luonnontieteelliset taidot	voimassa olevan asetuksen mukainen arviointiasteikko
3. Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus	voimassa olevan asetuksen mukainen arviointiasteikko
4. Opiskelu- ja ammatinvalintataidot	S = suoritettu
Valinnaiset opinnot	S = suoritettu tai voimassa olevan asetuksen mukainen arviointiasteikko

Jos opiskelija on koulutuksen yhteydessä suorittanut osia ammatillisen peruskoulutuksen opinnoista, ne arvioidaan kyseisen tutkinnon arviointikäytännön mukaisesti, jotta ne voidaan myöhemmin hyväksi lukea hänen opintoihinsa.

Matemaattisten, tietoteknisten ja luonnontieteellisten taitojen sekä yhteiskuntatietouden ja kulttuurintuntemuksen opinnoissa (joissa käytetään asetuksen mukaisia arviointiasteikkoja) on esitetty taulukkomuodossa arvioinnin kohteet (mitä arvioidaan) ja arviointikriteerit tyydyttävän T1, hyvän H2 ja kiitettävän K3 tasoille.

Osaamista arvioitaessa arviointimenetelmät valitaan siten, että ne mittaavat asetettujen tavoitteiden saavuttamista, soveltuvat käytettyihin opiskelumenetelmiin ja tukevat opiskelijan oppimista. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamisensa monipuolisesti ja arvioida myös itse osaamistaan.

4.5 ARVOSANASTA PÄÄTTÄMINEN

Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (L 601/2005, 25 b §, A 603/2005, 10 §, 11 §, 13 §) on säädetty, arvosanat todistukseen on annettava kaikista opetussuunnitelman perusteiden opinnoista. Arvioinnin perustelut on aina kirjattava.

4.6 ARVIOINTIAINEISTON SÄILYTTÄMINEN

Arviointiaineiston säilyttämisestä ja tallentamisesta on noudatettava, mitä valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (A 603/2005, 11 a §) on säädetty.

4.7 ARVIOINNIN UUSIMINEN JA ARVOSANAN KOROTTAMINEN

Arvosanojen korottamisesta ja uusinnasta on voimassa, mitä valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (A 603/2005, 12 §) on säädetty.

4.8 ARVIOINNIN OIKAISEMINEN

Arvioinnin oikaisemisesta on voimassa, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta (L 601/2005, 25 c §) on säädetty.

4.9 TODISTUKSET

Todistus maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavasta koulutuksesta

Valmistavasta koulutuksesta ei anneta tutkintotodistusta, mutta hyväksytysti suoritettujen koulutuksen jälkeen annetaan todistus maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavasta koulutuksesta. Todistus on virallinen asiakirja, jonka sisällössä tulee noudattaa opetussuunnitelman perusteita. Todistuksessa tulee olla todistuksen myöntävän koulutuksen järjestäjän tai oppilaitoksen tai kummankin nimi.

Todistukseen on merkittävä seuraavat asiat:

- ◆ Opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- ◆ Suoritettujen koulutuksen nimi ja laajuus opintoviikkoina
- ◆ Suoritettujen opinnottien, niiden laajuudet ja arvosanat (joko asteikolla tai suoritettu = S-merkinnällä), suomen kielen taitojen osalta suoritettu = S-merkintä ja Kielitaidon tasojen kuvausasteikon mukainen taitotasoarvio
- ◆ Koulutukseen tutustumisen tai työssäoppimiseen valmentautumisen laajuus ja oppilaitokset sekä työpaikat

- ◆ Lisätiedot erityistaidoista
- ◆ Päiväys ja allekirjoitukset
- ◆ Koulutuksen järjestäjän tai oppilaitoksen leima.

Todistuksen yhteydestä on käytävä ilmi myös

- ◆ Todistuksen myöntävän koulutuksen järjestäjän tai oppilaitoksen yhteystiedot
- ◆ Koulutuksen järjestäjän tai oppilaitoksen nimi, ellei edellä mainittu
- ◆ Opetusministeriön myöntämä koulutuksen järjestämislupa
- ◆ Lainsäädäntö, johon koulutus perustuu
- ◆ Maininta, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen päättämien opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti (määräyksen hyväksymispäivämäärä ja diaarinumero)
- ◆ Maininta, että koulutus on opetusministeriön hyväksymä (koulutuksen alkaessa voimassa olleen ministeriön päätöksen tai asetuksen päivämäärä ja diaari- tai asetusnumero)
- ◆ Koulutuksen laajuuden, opintovuoden ja opintoviikon määritelmä
- ◆ Arvosana-asteikot.

Todistuksen liitteet

Jos opiskelija on osallistunut yleisten kielitutkintojen suomen kielen kokeeseen tai muuhun vastaavaan kokeeseen, voidaan niistä saatu erillinen todistus liittää valmistavan koulutuksen todistuksen liitteeksi. Todistukseen voidaan liittää myös erillinen todistus opiskelijan erityistaidoista tai muita suosituksia.

Todistus suoritetuista opinnoista

Jos kaikkia koulutuksen vähimmäistavoitteita ei ole suoritettu, voidaan antaa todistus suoritetuista opinnoista. Todistukseen merkitään arvosanojen lisäksi myös sellaisiin opintoihin osallistuminen, joista opiskelija ei ole saanut vielä arvosanaa. Todistukseen kirjataan lisäksi, mitä suorituksia koko koulutuksen todistuksen saaminen opiskelijalta edellyttää.

Ammatillisen peruskoulutuksen opinnot

Jos opiskelija on suorittanut osia ammatillisen peruskoulutuksen opinnoista, opinnot on merkittävä todistukseen. Näiden arvioinnissa on noudatettava ammatillisen peruskoulutuksen arviointimääräyksiä.

5.1 OPINTO-OHJAUS JA HENKILÖKOHTAINEN OPISKELUSUUNNITELMA

Opinto-ohjauksen tavoitteet

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija saa riittävästi tietoa koulutuksestaan ennen sen aloitusta ja sen aikana. Opiskelijan tulee tietää koulutukseen sisältyvät opinnot ja niiden valinnan mahdollisuudet. Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija osaa toimia oppilaitosyhteisössään, osaa kehittää opiskelu- ja vuorovaikutustaitojaan ja itsetuntemustaan sekä arvioida omaa toimintaansa ja tuotoksiaan. Hän osaa suunnitella opintonsa, laatia henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa yhteistyössä opettajan kanssa ja ottaa vastuun opinnoistaan. Hän osaa seurata opintosuoritusten kertymistä ja hakea tukea opintojensa suunnitteluun.

Opiskelija osaa tehdä koulutusta ja elämänuraa koskevia valintoja ja ratkaisuja. Hän tunnistaa opiskeluunsa ja elämäntilanteisiinsa mahdollisesti liittyviä ongelmia ja osaa hakea niihin tukea. Hän osaa käyttää yhteiskunnan tarjoamia opiskelijahuollon palveluita ja muita ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluja. Tavoitteiden saavuttamista tukee koulutuksen järjestäjän velvoite tiedottaa alaikäisen opiskelijan huoltajille ammatillisesta koulutuksesta ja opiskelijan opintojen etenemisestä.

Opiskelijan oikeus opinto-ohjaukseen

Valmistavan koulutuksen aikana opiskelijalla on oikeus saada henkilökohtaista ja ryhmämuotoista opinto-ohjausta. Ohjaustoiminnalla tulee tukea opiskelijaa kokonaisvaltaisesti opintojen eri vaiheissa. Opiskelijalla on oikeus saada opiskelussa tai elämäntilanteiden muutoksissa tarvitsemiaan tukipalveluita.

Opinto-ohjauksen järjestäminen

Ohjauksen tulee perustua kulttuuriselle tietoisuudelle, mutta jokaista opiskelijaa kohdellaan yksilönä, jolla perhe, elämäntilanne, oma elämän-, opiskelu- ja työhistoria vaikuttavat kulttuurisen taustan lisäksi arvoihin, asenteisiin sekä käsityksiin asioista ja yhteiskunnasta yleensä. Maahanmuuttajan kanssa työtä tekevä tarvitsee tietoa eri kulttuureista ja kykyä suhteuttaa tämä tieto suomalaiseen kulttuuriin. Ohjauksen järjestämisessä tulee ymmärtää erilaisten tekijöiden vaikutus kotoutumisen onnistumiseen. Maahanmuuttajan voi esimerkiksi olla vaikeaa kielitaidon puutteesta johtuen tai muusta syystä kuvata aikaisempaa koulutus- ja työuraansa sekä osaamistaan.

Opinto-ohjauksen järjestämisen tavoitteena on edistää koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa. Tavoitteena on lisäksi lisätä opiskelijoiden hyvinvointia, ehkäistä opintojen keskeyttämistä, edistää työllistymistä ja tukea jatko-opintoihin hakeutumista. Koulutuksen järjestäjän on kiinnitettävä huomiota erityisesti niiden opiskelijoiden ohjaukseen, joilla on opiskelu- tai oppimisvaikeuksia (esimerkiksi luki-häiriö), poissaoloja koulutuksesta tai elämänhallintaan liittyviä vaikeuksia.

Koulutuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelmaansa opinto-ohjaussuunnitelman, jossa kuvataan ohjaukseen osallistuvien tehtävät ja työnjako. Suunnitelma toimii koko oppilaitoksen ohjaustyön kehittämisen välineenä. Siinä määritellään, miten ja minkälaista tukea valmistavan koulutuksen opiskelija saa ohjaustoimintaan osallistuvilta. Siinä määritellään myös yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten asiantuntijoiden ja huoltajien kanssa. Opiskelijahuoltosuunnitelma on osa ohjaussuunnitelmaa.

Ohjaustoimintaan osallistuvat kaikki oppilaitoksen opettajat sekä muut ohjauksesta vastuulliset. Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Opettajan tehtävänä on ohjata ja motivoida opiskelijaa koulutuksen suorittamisessa ja opintojen suunnittelussa. Hänen tehtävänsä on myös auttaa opiskelijaa löytämään vahvuuksiaan ja kehittämään oppimisen valmiuksiaan.

Opinto-ohjausta järjestetään opintoihin liittyvänä, henkilökohtaisena, ryhmäohjauksena ja muuna ohjauksena. Opiskelijaa ohjataan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinnassa ja sen toteutumisen seurannassa. Opiskelija saa opinto-ohjausta opiskelunsa tueksi ja valintojen tekemiseen, jotta hän kykenee suunnittelemaan opiskelujensa sisällön ja rakenteen omien voimavarojensa mukaisesti. Opinto-ohjauksella edistetään opiskelijoiden yhteisöllisyyttä koko koulutuksen ajan. Opiskelijoiden opiskelua ja hyvinvointia seurataan ja tuetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

Maahanmuuttajan ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavassa koulutuksessa opiskelu ja ammatilliset tavoitteet suunnitellaan yhdessä opiskelijan kanssa, jotta yksilöllinen valinnaisuus toteutuu. Opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS), joka tukee urasuunnittelua ja kehittää hänen valmiuksiaan itsearvioinnissa. Se perustuu opiskelijan oman opiskelun suunnitteluun, yksilöllisiin valintoihin, opinnoissa etenemiseen ja oppimisen arviointiin. Opiskelijaa ohjataan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinnassa ja sen toteutumisen seurannassa. Se on suunnitelma, jonka toteuttamiseen opiskelija sitoutuu ja motivoituu koko koulutuksen ajaksi.

Suunnitelmassa otetaan huomioon opiskelijan lähtötilanne, koulutustausta ja koulutustarpeet. Samoin selvitetään opiskelijan aikaisempi osaaminen käyttämällä luotettavia menetelmiä. Suunnitelmassa selvitetään myös mahdolliset päätökset ulkomaisten tutkintojen tunnustamisesta ja rinnastamisesta sekä mahdolliset ammatillisen koulutuksen vertailulausunnot.

Maahanmuuttajien valmistavassa koulutuksessa selvitetään erityisesti opiskelijan

- ♦ suomalaisen yhteiskunnan ja työkulttuurin tuntemus sekä työkokemuksen laatu
- ♦ koulutuksen ja tukitoimien tarve erityisesti suomen tai ruotsin kielen osalta; valmiuksia verrataan tavoiteltavan tutkinnon ammatillisiin kielitaitovaatimuksiin (myös toisen kotimaisen kielen vaatimustaso) ja samalla otetaan huomioon muu kielitaito
- ♦ tietokoneen käyttöön tai verkko-opiskeluun tarvittavat valmiudet
- ♦ lähtökulttuuriin ja elämäntilanteeseen liittyvät tekijät, jotka voivat vaikuttaa opintoihin sitoutumiseen.

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma sisältää opiskelijan yksilölliset valinnat, opinnoissa etenemisen, oppimisen arvioinnin, opiskelijan osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen, työssäoppimiseen valmentautumisen paikat ja ajat.

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadintaan osallistuvat opettaja tai opettajat ja tarvittaessa opinto-ohjaaja opiskelijan kanssa yhdessä neuvotellen. Suunnitelmassa määritellään oppimisen tavoitteet, opintojen suorittaminen, suoritustavat ja ajoitus sekä opintojen arviointi. Laadinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaiset oppimistyyli. Mahdolliset oppimista vaikeuttavat seikat tunnistetaan ja opiskelijan itseohjautuvuutta ja ammatillista kasvua ohjataan ja tuetaan.

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman toteutumista ja opintojen edistymistä seurataan ja tarvittaessa opiskelijalle annetaan tukiovetusta. Opiskelija ja opet-

tajat arvioivat henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman toteuttamisen mahdolliset esteet. Opiskelijaa ohjataan tekemään omaa oppimistaan koskevia päätöksiä sekä tarvittaessa tarkentamaan ja muuttamaan suunnitelmaa opintojen edetessä.

Henkilökohtaisen opiskelun suunnitteluun liittyvää ohjausta voidaan tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan antaa myös henkilön omalla äidinkielellä tai muulla kielellä joko kokonaan tai osittain.

5.2 TYÖSSÄOPPIMISEEN VALMENTAUTUMINEN JA TYÖTURVALLISUUS

Opiskelun ja ammatinvalinnan taidot -opintoihin sisältyy vähintään 4 opintoviikkoa ammatillisen koulutuksen työssäoppimiseen valmentautumista, vähintään kahden alan ammatilliseen opiskeluun tutustumista ja opinto-ohjausta. Jos valmistava koulutus on jo toteutettu alakohtaisesti suuntautuneena, kyseiseen alaan tutustuminen riittää. Opiskelijalle on kuitenkin silloin perustellusta syystä tarjottava mahdollisuus tutustua muuhunkin koulutukseen tai alaan.

Työssäoppimiseen valmentautumisessa osa valmistavan koulutuksen tavoitteista opitaan työpaikalla työtä tehdessä. Se on aidossa työympäristössä tapahtuvaa tavoitteellista ja ohjattua opiskelua. Työssäoppimiseen valmentautumisen toteutuksesta vastaa koulutuksen järjestäjä. Toteutukseen sisältyy suunnittelua, opiskelijan ohjausta ja arviointia. Lisäksi koulutuksen järjestäjän tehtävänä on huolehtia opettajien työelämäosaamisesta ja kouluttamisesta sekä työpaikkaohjaajien kouluttamisesta. Työpaikalla kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ohjaukseen ja palautteen antamiseen.

Työssäoppimiseen valmentautumisen tavoitteena on myös, että opiskelija

- ♦ osaa suunnitella ja ylläpitää itselleen ergonomisesti terveellistä työympäristöä
- ♦ osaa työssäoppimiseen valmentautumiseen liittyvän alansa työsuojelumääräykset ja -ohjeet ja noudattaa niitä
- ♦ tunnistaa työhön ja työympäristöön liittyvät vaarat ja terveyshaitat sekä osaa suojautua ja torjua niitä.

Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta (L 630/1998, 19 §, 28 §) ja voimassa olevissa työturvallisuussäädöksissä on säädetty, työturvallisuusasioissa noudatetaan seuraavaa:

Sopimuksessa työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta on kirjattava turvallisuuteen, tapaturmiin ja vahingonkorvauksiin liittyvät vastuut ja vakuutukset. Ennen työn aloittamista työnantaja ja koulutus-

senjärjestäjä varmistavat yhdessä, että opiskelijalla on edellytykset tehdä ko. työtä turvallisesti ja terveyttään vaarantamatta sekä ohjeita noudattaen.

Koulutuksen järjestäjään sovelletaan työturvallisuuslain (L 738/2002) 4 §:n 2 momentin mukaan työntajaa koskevia säännöksiä silloin, kun työ tapahtuu oppilaitoksessa tai muutoin koulutuksen järjestäjän osoittamalla tavalla.

Työssäoppimiseen valmentautumisessa noudatetaan soveltuvin osin samoja järjestämisen periaatteita kuin ammatillisen peruskoulutuksen työssäoppimisessa.

5.3 ERITYISOPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

Maahanmuuttajien valmistava koulutus ei varsinaisesti ole tarkoitettu erityisopiskelua tarvitseville, koska heille on omia valmentavia ja tutkintoon johtavia koulutusmuotoja. Ammatilliseen perustutkintoon johtavassa koulutuksessa on erityisen tuen tarve myös otettu huomioon. Yksittäistapauksissa myös maahanmuuttajien valmistavassa koulutuksessa voi olla erityisen tuen tarpeessa olevia opiskelijoita, jotka tarvitsevat tiettyjä erityisjärjestelyjä. Niiden suunnittelussa noudatetaan koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman yhteisessä osassa mainittuja erityisopetuksen toteuttamistapoja sovellettuna valmistavaan koulutukseen.

Jos valmistavassa koulutuksessa opiskelija tarvitsee erityisopetusta, hänelle on laadittava aina kirjallinen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Valmistavan koulutuksen tavoitteita voidaan mukauttaa opiskelijan edellytysten mukaan joko niin, että kaiken opetuksen tavoitteet on mukautettu tai mukauttamalla vain joidenkin opintojen tavoitteet. Opetuksessa tulee tukea opiskelijan vahvoja osaamisalueita, jotta tämä sijoittuisi paremmin jatko-opintoihin. Tavoite kuitenkin on, että opiskelija mahdollisimman suuressa määrin saavuttaa valmistavan koulutuksen yleiset valmiudet.

5.4 KODIN JA OPPILAITOKSEN YHTEISTYÖ

Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta (L 630/1998, 5 §, 14 §) on säädetty, tulee kodin ja oppilaitoksen yhteistyön järjestämisessä noudattaa seuraavaa:

Nuorille järjestettävässä koulutuksessa koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen tulee olla aloitteellinen myönteisen yhteistyön käynnistämisessä ja ylläpitämisessä opiskelijan vanhempien tai huoltajien kanssa. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö järjestetään niin, että se vahvistaa opiskelijan itsenäisyyttä ja vastuullisuutta, edistää opiskelua sekä mahdollistaa opiskelijalle tuen saannin opiskelijan terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia koskevissa asioissa. Erityistä tukea tarvitsevien sekä eri kieli- ja

kulttuuritaustaisten opiskelijoiden yksilölliset tarpeet sekä elämänhallinnan ja opiskelun tukeminen tulee ottaa yhteistyössä huomioon.

Koulutuksen järjestäjän tulee tehdä yhteistyötä opiskelijoiden ohjauksessa huoltajien kanssa koulutuksen aikana ja sen päättyessä. Ohjauksen tulee tukea opiskelijoiden työelämään tai jatko-opintoihin siirtymistä sekä vahvistaa opiskelijoiden elämänhallinnan valmiuksia.

Kodin ja oppilaitoksen yhteistyötä koskeva opetussuunnitelman osa tulee laatia yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan tai -kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoa hoitavien viranomaisten kanssa.

5.5 OPISKELIJAHUOLTO

Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta (L 630/1998, 14 §, 37 a §) on säädetty opiskelijahuollon järjestämisestä ja opiskelijan oikeudesta turvalliseen opiskeluympäristöön, tulee noudattaa seuraavaa.

Opiskelijahuollon tavoitteena on luoda turvallinen ja terveellinen opiskeluympäristö ja edistää oppilaitosyhteisön yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja viihtyisyyttä. Tavoitteena on tukea opiskelijaa sekä säilyttää oppilaitosyhteisön toimintakyky fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta sekä hyvinvointia uhkaavissa tilanteissa. Opiskelijahuollon tulee edistää oppimisvaikeuksien ja muiden ongelmien varhaista tunnistamista ja niihin puuttumista sekä ehkäistä koulutuksen keskeytymistä. Nuorten opiskelijoiden kohdalla koulutuksen järjestäjän on tehtävä yhteistyötä huoltajien kanssa.

Koulutuksen järjestäjän tulee varmistaa opiskelijahuollon tavoitteiden saavuttamista antamalla opetussuunnitelmassaan toimintaohjeita, jotka edistävät opiskelijoiden terveyttä ja turvallisuutta, erilaisten ongelmien varhaista tunnistamista ja niiden syntymisen ennaltaehkäisyä. Koulutuksen järjestäjän tulee antaa ohjeita oppilaitosyhteisön toimintaan liittyvien asioiden hoitamisesta, kuten opiskelijan opetukseen osallistumisesta, opinnoissa edistymisen seurannasta ja oppilaitoksen opiskelija-asuntolassa asumisesta. Ennalta ehkäiseviä toimintaohjeita tulee antaa tupakoinnista, päihteiden käytöstä, kiusaamisesta ja häirinnästä. Koulutuksen järjestäjällä tulee olla kriisisuunnitelma ja toimintaohjeet myös käyttäytymishäiriöiden, väkivallan, tapaturmien, onnettomuuksien ja kuolemantapauksien varalta. Koulutuksen järjestäjän tulee seurata opiskelijahuollon toteutumista ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin.

Opiskelijoita tulee rohkaista osallistumaan ja vaikuttamaan oman oppilaitosyhteisönsä hyvinvoinnin edistämiseen. Kaikilla opiskelijoiden kanssa oppilaitosyhteisössä työskentelevillä on vastuuta opiskelijahuollosta. Moniammatillisen opiske-

lijahuoltohenkilöstön tehtävänä on opiskelijahuollon palveluiden koordinointi ja kehittäminen. Palveluissa otetaan huomioon mahdolliset eri kulttuuriryhmien tarpeet ja toimintatavat.

Opiskelijahuoltoa koskevat opetussuunnitelman osat tulee laatia yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan tai -kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoa hoitavien viranomaisten tai muiden tahojen kanssa. Ammatillisen koulutuksen järjestäjän tulee opetussuunnitelmaa laadittaessa ottaa huomioon kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden kanssa kansanterveystyön ja lastensuojelulain velvoitteet opiskelijahuollon palveluiden järjestämisessä. Samalla tulee sopia syrjäytymistä ehkäisevästä toiminnasta sekä opiskelijaterveydenhuollon ja psykososiaalisen tuen asiantuntijapalveluiden järjestämisestä. Palveluiden kehittämisessä tulee hyödyntää opiskelijoiden palautetta.

Koulutuksen aikana opiskelijalle tulee tiedottaa ohjauksen ja opiskelijahuollon toteutuksesta, eri hallinnonalojen palveluista, paikallisista tukiverkostoista ja tutkintokohtaisista terveydentilavaatimuksista. Työssäoppimiseen valmentautumisen työturvallisuuteen ja työsuojeluun liittyvistä asioista tulee tiedottaa opiskelijan lisäksi alaikäisen opiskelijan huoltajalle.

Koulutuksen järjestäjän tulee huolehtia siitä, että opiskelijat tuntevat oppilaitoksessa noudatettavat järjestyssäännöt. Opiskelijan omaa vastuuta tulee korostaa oppilaitoksen sääntöjen ja muiden ohjeiden noudattamisessa.

5.6 JATKO-OPINTOMAHDOLLISUUDET

Valmistavan koulutuksen tavoitteena on, että koulutuksen aikana opiskelijan ammatillisen koulutuksen mahdollisuudet ja opintoväylä selkiytyvät. Valmistavan koulutuksen suorittamisen jälkeen opiskelijalla tulisi olla valmiudet siirtyä suorittamaan 120 opintoviikon laajuista ammatillista peruskoulutusta oppilaitoksessa, näyttötutkintoperusteisena tai oppisopimuskoulutuksena. Lukion tai vastaavan koulutuksen suorittaneelle koulutusaika on lyhyempi lukion opintojen hyväksi lukemisen vuoksi.

Vuoden 2007 alusta voimaan tulleen ammatilliseen perustutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijaksi ottamisen perusteiden asetusmuutoksen (OpM A772/2006) mukaan otettaessa opiskelijoita ammatilliseen perustutkintoon johtavaan koulutukseen hakijalle annetaan pisteitä myös maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen suorittamisesta.

Opiskelijan valittavana on yli 50 erilaista ammatillista perustutkintoa kahdeksalla koulutusosalalla:

- ◆ humanistinen ja kasvatusala
- ◆ kulttuuriala
- ◆ yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala
- ◆ luonnontieteiden ala
- ◆ tekniikan ja liikenteen ala
- ◆ luonnonvara- ja ympäristöala
- ◆ sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
- ◆ matkailu-, ravitsemis- ja talousala.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (L 630/1998, 4 §) mukaan ammatilliset perustutkinnot antavat jatko-opintokelpoisuuden yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin siten kuin asetuksella säädetään ja yliopisto tai ammattikorkeakoulu opiskelijan opinto-ohjelman perusteella päättää.

Oppisopimuskoulutuksessa ammattiopinnot yhdistetään koulutukseen. Koulutus edellyttää sopivaa työpaikkaa. Järjestelyissä auttavat oppisopimuskeskukset, oppisopimustoimistot ja oppilaitokset kautta maan. Koulutus soveltuu sekä nuorille että aikuisille, ja siinä voi suorittaa perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintoja.

6.1 KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

TAITOTASO A1		SUPPEA VIESTINTÄ KAIKKEIN TUTUIMMISSA TILANTEISSA		
A1.1	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Kielitaidon alkeiden hallinta	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ymmärtää erittäin rajallisen määrän tavallisimpia sanoja ja fraaseja (tervehdyksiä, nimiä, lukuja, kehoituksia) arkisissa yhteyksissä. ◆ Ei edes ponnistellen ymmärrä kuin kaikkein alkeellista kieliaineesta. ◆ Tarvitsee erittäin paljon apua: toisto, osoittamista, käännöstä. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Osaa vastata häntä koskeviin yksinkertaisiin kysymyksiin lyhyin lausein. Vuorovaikutus on puhekumppanin varassa, ja puhuja turvautuu ehkä äidinkieleen tai eleisiin. ◆ Puheessa voi olla paljon pitkiä taukoja, toistoja ja katkoksia. ◆ Ääntäminen voi aiheuttaa suuria ymmärtämisongelmia. ◆ Osaa hyvin suppean perussanaston ja joitakin opeteltuja vakioilmaisuja. ◆ Puhuja ei kykene vapaaseen tuotokseen, mutta hänen hallitsemansa harvat kaavamaiset ilmaisut voivat olla melko virheettömiä. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Tuntee kirjainjärjestelmän, mutta ymmärtää tekstistä vain hyvin vähän. ◆ Tunnistaa vähäisen määrän tuttuja sanoja ja lyhyitä fraaseja ja osaa yhdistää niitä kuviin. ◆ Kyky ymmärtää entuudestaan tuntematon sana edes hyvin ennakoitavassa yhteydessä on erittäin rajallinen. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Osaa viestiä välittömiä tarpeita hyvin lyhyin ilmaisin. ◆ Osaa kirjoittaa kielen kirjaimet ja numerot kirjaimin, merkitä muistiin henkilökohtaiset perustietonsa ja kirjoittaa joitakin tuttuja sanoja ja fraaseja. ◆ Osaa joukon erillisiä sanoja ja sanontoja. ◆ Ei kykene vapaaseen tuotokseen, mutta kirjoittaa oikein muutamia sanoja ja ilmauksia.

TAITOTASO A1		SUPPEA VIESTINTÄ KAIKKEIN TUTUIMMISSA TILANTEISSA		
A1.2	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Kehittyvä alkeiskielitaito	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ymmärtää rajallisen määrän sanoja, lyhyitä lauseita, kysymyksiä ja kehoituksia, jotka liittyvät henkilökohtaisiin asioihin tai välittömään tilanteeseen. ◆ Joutuu ponnistelemaan ymmärtääkseen yksinkertaisiakin lausumia ilman selviä tilanvehjeitä. ◆ Tarvitsee paljon apua: puheen hidastamista, toistoa, näyttämistä ja käännöstä. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Osaa viestiä suppeasti joitakin välittömiä tarpeita ja kysyä ja vastata henkilökohtaisia perustietoja käsittelevissä vuoropuheluissa. Tarvitsee usein puhekumppanin apua. ◆ Puheessa on taukoja ja muita katkoksia. ◆ Ääntäminen voi aiheuttaa usein ymmärtämisongelmia. ◆ Osaa hyvin suppean perussanaston, joitakin tilannesidonnaisia ilmaisuja ja peruskieliopin aineksia. ◆ Alkeellisessakin vapaassa puheessa esiintyy hyvin paljon kaikenlaisia virheitä. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ymmärtää nimiä, kylttejä ja muita hyvin lyhyitä ja yksinkertaisia tekstejä, jotka liittyvät välittömiin tarpeisiin. ◆ Tunnistaa yksinkertaisesta tekstistä yksittäisen tiedon, jos voi lukea tarvittaessa uudelleen ◆ Kyky ymmärtää entuudestaan tuntematon sana edes hyvin ennustetussa yhteydessä on rajallinen. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Osaa viestiä välittömiä tarpeita lyhyin lausein. ◆ Osaa kirjoittaa muutamia lauseita ja fraaseja itsestään ja lähipiiristään (esim. vastauksia kysymyksiin tai muistilappuja). ◆ Osaa joitakin perussanoja ja sanontoja ja pystyy kirjoittamaan hyvin yksinkertaisia päälauseita. ◆ Ulkoa opetellut fraasit voivat olla oikein kirjoitettuja, mutta alkeellisimmassakin vapaassa tuotoksessa esiintyy hyvin paljon kaikenlaisia virheitä.

TAITOTASO A1		SUPPEA VIESTINTÄ KAIKKEIN TUTUIMMISSA TILANTEISSA		
A1.3	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Toimiva alkeiskielitaito	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ymmärtää yksinkertaisia lausumia (henkilökohtaisia kysymyksiä ja jokinapäiväisiä ohjeita, pyyntöjä ja kieltöjä) rutiinimaisissa keskusteluissa tilanneyhteyden tukemana. ◆ Pystyy seuraamaan yksinkertaisia, välittömiin tilanteisiin tai omaan kokemukseensa liittyviä keskusteluja. ◆ Yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää normaalia hitaampaa ja kuulijalle kohdennettua yleiskielistä puhetta. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Osaa kertoa lyhyesti itsestään ja lähipiiristään. Selviytyy kaikkein yksinkertaisimmista vuoropuheluista ja palvelutilanteista. Tarvitsee joskus puhekumppanin apua. ◆ Kaikkein tutuimmat jaksot sujuvat, muualla tauot ja katkokset ovat hyvin ilmeisiä. ◆ Ääntäminen voi joskus tuottaa ymmärtämisongelmia. ◆ Osaa rajallisen joukon lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeisintä sanastoa ja perustason lauserakenteita. ◆ Alkeellisessakin puheessa esiintyy paljon peruskielivirheitä. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Pystyy lukemaan tuttuja ja joitakin tuntemattomia sanoja. Ymmärtää hyvin lyhyitä viestejä, joissa käsitellään arkielämää ja rutiinitapahtumia tai annetaan yksinkertaisia ohjeita. ◆ Pystyy löytämään tarvitsemansa yksittäisen tiedon lyhyestä tekstistä (postikortit, sää-tiedotukset). ◆ Lyhyenkin tekstipätkän lukeminen ja ymmärtäminen on hyvin hidasta. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Selviytyy kirjoittamalla kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa. ◆ Osaa kirjoittaa yksinkertaisia viestejä (yksinkertaisen postikortin, henkilö-tiedot, yksinkertainen sanelu). ◆ Osaa kaikkein tavallisimpia sanoja ja ilmauksia, jotka liittyvät omaan elämään tai konkreetteihin tarpeisiin. Osaa kirjoittaa muutamia yksilauseisia virkkeitä. ◆ Alkeellisessakin vapaassa tuotoksessa esiintyy monenlaisia virheitä.

TAITOTASO A2				
VÄLITTÖMÄN SOSIAALISEN KANSSAKÄYMISEN PERUSTARPEET JA LYHYT KERRONTA				
A2.1	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Peruskielitaidon alkuvaihe	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Pystyy ymmärtämään yksinkertaista puhetta tai seuraamaan keskustelua aiheista, jotka ovat hänelle välittömän tärkeitä. ♦ Pystyy ymmärtämään lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien keskustelujen ja viestien (ohjeet, kuulutukset) ydinsisällön sekä havaitsemaan aihepiiriin vaihdokset tv-uutisissa. ♦ Yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää normaalilla nopeudella ja selkeästi puhuttua yleiskielistä puhetta, joka usein täytyy lisäksi toistaa. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Osaa kuvata lähiympirään muutamin lyhyin lausein. Selviytyy yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamisista ja tavallisimmista palvelutilanteista. Osaa aloittaa ja lopettaa lyhyen vuoropuhelun, mutta kykenee harvoin ylläpitämään pitempää keskustelua. ♦ Tuottaa sujuvasti joitakin tuttuja jaksosia, mutta puheessa on paljon hyvin ilmeisiä taukoja ja vääriä aloituksia. ♦ Ääntäminen on ymmärrettävää, vaikka vieras korostus on hyvin ilmeistä ja ääntämisvirheistä voi koitua satunnaisia ymmärtämisongelmia. ♦ Osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita (kuten menneen ajan muotoja ja konjunktioita). ♦ Hallitsee kaikkein yksinkertaisimman kieliopin alkeellisessä vapaassa puheessa, mutta virheitä esiintyy yhä paljon perusrakenteissakin. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Ymmärtää yksinkertaisia ja kaikkein tavantavinta sanastoa sisältäviä tekstejä (yksityiskirjeitä, pikku-uutisia, arkisimpia käyttöohjeita). ♦ Ymmärtää tekstin pääajatuksen ja joitakin yksityiskohtia parin kappaleen pituisesta tekstistä. Osaa paikantaa ja verrata yksittäisiä tietoja ja pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn kontekstin avulla. ♦ Lyhyenkin tekstin lukeminen ja ymmärtäminen on hidasta. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Selviytyy kirjoittamalla kaikkein rutiininomaisimmista arkitilanteista. ♦ Osaa kirjoittaa lyhyitä, yksinkertaisia viestejä (henkilökohtaiset kirjeet, lappuset), jotka liittyvät arkisiin tarpeisiin sekä yksinkertaisia, luettelomaisia kuvauksia hyvin tutuista aiheista (todellisista tai kuvitteellisista henkilöistä, tapahtumista, omista ja perheen suunnitelmista). ♦ Osaa käyttää perustarpeisiin liittyvää konkreettista sanastoa ja perusaikamuotoja sekä yksinkertaisia sidossanoja (ja, mutta) liitettyjä rinnasteisia lauseita. ♦ Kirjoittaa kaikkein yksinkertaisimmat sanat ja rakenteet melko oikein, mutta tekee toistuvasti virheitä perusasioissa (aikamuodot, taivutus) ja tuottaa paljon kömpelöitä ilmaisuja vapaassa tuotoksessa.

TAITOTASO A2 VÄLITTÖMÄN SOSIAALISEN KANSSAKÄYMISEN PERUSTARPEET JA LYHYT KERRONTA				
A2.2	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Kehittyvä peruskielitaito	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ymmärtää tarpeeksi kyetäkseen tyydyttämään konkreetit tarpeensa. Pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia. ◆ Pystyy yleensä tunnistamaan ympärillään käytävän keskustelun aiheen. Ymmärtää tavallista sanastoa ja hyvin rajallisen joukon idiomeja tuttuja aiheita tai yleistietoa käsittelevässä tilannesidonnaisessa puheessa. ◆ Yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää yleispuhekieltä, joka äännetään hitaasti ja selvästi. Toistoa tarvitaan melko usein. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Osaa esittää pienen, luettelomaisen kuvauksen lähipiiristään ja sen jokapäiväisistä puolista. Pystyy osallistumaan rutiininomaisiin keskusteluihin omista tai itselleen tärkeistä asioista. Voi tarvita apua keskustelussa ja vältellä joitakin aihepiirejä. ◆ Puhe on välillä sujuvaa, mutta erilaiset katkokset ovat hyvin ilmeisiä. ◆ Ääntäminen on ymmärrettävää, vaikka vieras korostus on ilmeistä ja ääntämisvirheitä esiintyy. ◆ Osaa kohtalaisen hyvin tavallisen, jokapäiväisen sanaston ja jonkin verran idiomaattisia ilmaisuja. Osaa useita yksinkertaisia ja myös joitakin vaativampia rakenteita. ◆ Laajemmassa vapaassa puheessa esiintyy paljon virheitä perusasioissa (esim. verbien aikamuodoissa) ja ne voivat joskus haitata ymmärrettävyyttä. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia muuttaman kappaleen pituisista viesteistä jonkin verran vaativissa arkisissa yhteyksissä (mainokset, kirjeet, ruokalistas, aikataulut) sekä faktatekstejä (käyttöohjeet, pikku-uutiset). ◆ Pystyy hankkimaan helposti ennakoitavaa uutta tietoa tutuista aiheista selkeästi jäsenellystä muuttaman kappaleen pituisesta tekstistä. Osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä niiden kieliasusta ja kontekstista. ◆ Tarvitsee usein uudelleen lukemista ja apuvälineitä tekstikappaleen ymmärtämiseksi. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Selviytyy kirjoittamalla tavanomaisissa arkitilanteissa. ◆ Osaa kirjoittaa hyvin lyhyen, yksinkertaisen kuvauksen tapahtumista, menneistä toimista ja henkilökohtaisista kokemuksista tai elinympäristönsä arkipäiväisistä puolista (lyhyet kirjeet, muistilaput, hakemukset, puhelinviestit). ◆ Osaa arkisen perus-sanaston, rakenteet ja tavallisimmat sidoskeinot. ◆ Kirjoittaa yksinkertaiset sanat ja rakenteet oikein, mutta tekee virheitä harvinaisemmissa rakenteissa ja muodoissa ja tuottaa kömpelöitä ilmaisuja.

TAITOTASO B1		SELVIYTYMINEN ARKIELÄMÄSSÄ			
B1.1	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen	
Toimiva peruskielitaito	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ymmärtää pääajatuksukset ja keskeisiä yksityiskohtia puheesta, joka käsittelee koulussa, työssä tai vapaa-aikana säännöllisesti toistuvia teemoja mukaan lukien lyhyt kertonta. Tavoittaa radioutusten, elokuvien, tv-ohjelmien ja selkeiden puhelinviestien pääkohdat. ◆ Pystyy seuraamaan yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta. Ymmärtää tavallista sanastoa ja rajallisen joukon idiomeja. ◆ Pitemmän viestin ymmärtäminen edellyttää normaalia hitaampaa ja selkeämpää yleiskielistä puhetta. Toistoa tarvitaan silloin tällöin. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Osaa kertoa tutuista asioista myös joitakin yksityiskohtia. Selviytyy kielialueella tavallisimmista arkitilanteista ja epävirallisista keskusteluista. Osaa viestiä itselleen tärkeistä asioista myös hie-man vaativammissa tilanteissa. Pitkäkestoinen esitys tai käsitteelliset aiheet tuottavat ilmeisiä vaikeuksia. ◆ Pitää yllä ymmärrettävää puhetta, vaikka pitemmissä puhejaksoissa esiintyy taukoja ja epäröintiä. ◆ Ääntäminen on selvästi ymmärrettävää, vaikka vieras korostus on joskus ilmeistä ja ääntämisvirheitä esiintyy jonkin verran. ◆ Osaa käyttää melko laajaa jokapäiväistä sanastoa ja joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Käyttää useita erilaisia rakenteita. ◆ Laajemmassa vapaassa puheessa kielioppivirheet ovat tavallisia (esim. artikkeleita ja päätteitä puuttuu), mutta ne haittaavat harvoin ymmärrettävyyttä. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Pystyy lukemaan monenlaisia, muutaman sivun pituisia tekstejä (taulukot, kalenterit, kurssiohjelmat, keittokirjat) tutuista aiheista ja seuraamaan tekstin pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta. ◆ Pystyy seuraamaan tuttua aihetta käsittelevän parisivuisen tekstin pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia. ◆ Arkikokemuksesta poikkeavien aiheiden ja tekstin yksityiskohtien ymmärtäminen voi olla puutteellista. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Pystyy kirjoittamaan ymmärrettävän, jonkin verran yksityiskohtaistakin arkitietoa välittävän tekstin tutuista, itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitelluista aiheista. ◆ Osaa kirjoittaa selväpiirteisen sidosteisen tekstin liittämällä erilliset ilmaukset peräkkäin jaksoiksi (kirjeet, kuvaukset, tarinat, puhelinviestit). Pystyy välittämään tehokkaasti tuttua tietoa tavallisimmissa kirjallisen viestinnän muodoissa. ◆ Osaa useimpien tutuissa tilanteissa tarvittavien tekstien laadintaan riittävän sanaston ja rakenteet, vaikka teksteissä esiintyy interferenssiä ja ilmeisiä kiertoilmaisuja. ◆ Rutiininomainen kieliaines ja perusrakenteet ovat jo suhteellisen virheettömiä, mutta jotkut vaativimmat rakenteet ja sanaliitot tuottavat ongelmia. 	

TAITOTASO B1	SELVIYTYMINEN ARKIELÄMÄSSÄ			
B1.2	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
<p>Sujuva peruskielitaito</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ymmärtää selväpiirteistä asiantietoa, joka liittyy tuttuihin ja melko yleisiin aiheisiin jonkin verran vaativissa yhteyksissä (epäsuora tiedustelu, työkeskustelut, ennakoitavissa olevat puhelinviestit). ◆ Ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta ja epämuodollisesta keskustelusta. ◆ Ymmärtäminen edellyttää yleis-kieltä tai melko tuttua aksenttia sekä satunnaisia toistoja ja uudelleenmuotoiluja. Nopea syntyperäisten välinen keskustelu ja vieraiden aiheiden tuntemattomat yksityiskohdat tuottavat vaikeuksia. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Osaa kertoa tavallisista, konkreeteista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertailen ja selostaa myös muita aiheita, kuten elokuvia, kirjoja tai musiikkia. Osaa viestiä varmasti useimmissa tavallisissa tilanteissa. Kielellinen ilmaisu ei ehkä ole kovin tarkkaa. ◆ Osaa ilmaista itseään suhteellisen vaivattomasti. Vaikka taukoja ja katkoksia esiintyy, puhe jatkuu ja viesti välittyy. ◆ Ääntäminen on hyvin ymmärrettävää, vaikka intonaatio ja painotus eivät ole aivan kohdekielen mukaisia. ◆ Osaa käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja. Käyttää myös monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. ◆ Kielioppivirheitä esiintyy jonkin verran, mutta ne haittaavat harvoin laajempaakaan viestintää. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Pystyy lukemaan muutaman kappaleen pituisia tekstejä monenlaisista aiheista (lehtiarikkelit, esitteet, käyttöohjeet, yksinkertainen kaunokirjallisuus) ja selviää myös jonkin verran päättelyä vaativista teksteistä käytännönläheisissä ja itselleen tärkeissä tilanteissa. ◆ Pystyy etsimään ja yhdistelemään tietoja useammasta muutaman sivun pituisesta tekstistä suorittaakseen jonkin tehtävän. ◆ Pitkien tekstien jotkin yksityiskohdat ja sävyt saattavat jäädä epäselviksi. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Osaa kirjoittaa henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä, kertoa niissä uutisia ja ilmaista ajatuksiaan tutuista abstrakteista ja kulttuuriaiheista, kuten musiikista tai elokuvista. ◆ Osaa kirjoittaa muutaman kappaleen pituisen jäsentyneen tekstin (muistiinpanoja, lyhyitä yhteenveotoja ja selostuksia selväpiirteisen keskustelun tai esityksen pohjalta). ◆ Osaa esittää jonkin verran tukitietoa pääajatuksille ja ottaa lukijan huomioon. ◆ Hallitsee melko monenlaisen kirjoittamiseen tarvittavaa sanastoa ja lauserakenteita. Osaa ilmaista rinnasteisuutta ja alisteisuutta. ◆ Pystyy kirjoittamaan ymmärrettävää ja kohtuullisen virheetöntä kieltä, vaikka virheitä esiintyy vaativissa rakenteissa, tekstin jäsentelyssä ja tyylissä ja vaikka äidinkielen tai jonkin muun kielen vaikutus on ilmeinen.

TAITOTASO B2 SELVIYTYMINEN SÄÄNNÖLLISESSÄ KANSSAKÄYMISSÄ SYNTYPERÄISTEN KANSSA				
B2.1	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Itsenäisen kielitaidon perustaso	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksisen puheen pääajatuksia, kun se käsittelee konkreetteja tai abstrakteja aiheita. Pystyy seuraamaan yleisesti kiinnostavaa yksityiskohtaista kerrontaa (uutiset, haastattelut, elokuvat, luennot). ♦ Ymmärtää puheen pääkohdat, puhujan tarkoituksen, asenteita, muodollisuusastetta ja tyyliä. Pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia, jos puheen kulku on selvästi merkitty erilaisin jäsentimin (sidesanat, rytmitys). Pystyy tiivistämään tai ilmaisemaan avainkohdat ja tärkeät yksityiskohdat. ♦ Ymmärtää suuren osan ympärillään käytävästä keskustelusta, mutta voi kokea vaikeaksi ymmärtää useamman syntyperäisen välistä keskustelua, jos nämä eivät mitenkään helpota sanottavaansa. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Osaa esittää selkeitä, täsmällisiä kuvauksia monista kokemuspäiriinsä liittyvistä asioista, kertoa tuntemuksista sekä tuoda esiin tapahtumien ja kokemusten henkilökohtaisen merkityksen. Pystyy osallistumaan aktiivisesti useimpiin käytännöllisiin ja sosiaalisiin tilanteisiin sekä melko muodollisiin keskusteluihin. Pystyy säännölliseen vuorovaikutukseen syntyperäisten kanssa vaikuttamatta tahattomasti huvittavalta tai ärsyttävältä. Kielellinen ilmaisu ei aina ole täysin tyylikästä. ♦ Pystyy tuottamaan puhejaksoja melko tasaiseen tahtiin, ja puheessa on vain harvoin pitempiä taukoja. ♦ Ääntäminen ja intonaatio ovat selkeitä ja luontevia. ♦ Osaa käyttää monipuolisesti kielen rakenteita ja laajahkoa sanastoa mukaan lukien idiomaattinen ja käsitteellinen sanasto. Osoittaa kasvavaa taitoa reagoita sopivasti tilanteen asettamiin muotovaatimuksiin. ♦ Kieliopin hallinta on melko hyvää, eivätkä satunnaiset virheet yleensä haittaa ymmärrettävyyttä. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Pystyy lukemaan itsenäisesti muuttaman sivun pituisia tekstejä (lehtiartikkeleita, novelleja, viihde- ja tietokirjallisuutta, raportteja ja yksityiskohtaisia ohjeita) oman alan tai yleisistä aiheista. Tekstit voivat käsitellä abstrakteja, käsitteellisiä tai ammatillisia aiheita, ja niissä on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä. ♦ Pystyy tunnistamaan kirjoittajan ja tekstin tarkoituksen, paikantamaan useita eri yksityiskohtia pitkistä tekstistä. Pystyy nopeasti tunnistamaan tekstin sisällön ja uusien tietojen käyttöarvon päättääkseen, kannattaako tekstiin tutustua tarkemmin. ♦ Vaikeuksia tuottavat vain pitkien tekstien idiomit ja kulttuuriviittaukset. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Osaa kirjoittaa selkeitä ja yksityiskohtaisia tekstejä monista itseään kiinnostavista aihepiireistä, tutuista abstrakteista aiheista, rutiiniluonteisia asiaviestejä sekä muodollisempia sosiaalisia viestejä (arvostelut, liikekirjeet, ohjeet, hakemukset, yhteenvedot). ♦ Osaa kirjoittaessaan ilmaista tietoja ja näkemyksiä tehokkaasti ja kommentoida muiden näkemyksiä. Osaa yhdistellä tai tiivistää eri lähteistä poimittuja tietoja omaan tekstiin. ♦ Osaa laajan sanaston ja vaativia lauserakenteita sekä kielelliset keinot selkeän, sidosteisen tekstin laatimiseksi. Sävy ja tyylin joustavuus on rajallinen, ja pitkässä esityksessä voi ilmetä hyppäyksiä asiasta toiseen. ♦ Hallitsee melko hyvin oikeinkirjoituksen, kieliopin ja välimerkkien käytön, eivätkä virheet johda väärinkäsitelyksiin. Tuotoksessa saattaa näkyä äidin kielen vaikutus. Vaativat rakenteet sekä ilmaisun ja tyylin joustavuus tuottavat ongelmia.

TAITOTASO B2 SELVIYTYMINEN SÄÄNNÖLLISESSÄ KANSSAKÄYMISSÄ SYNTYPERÄISTEN KANSSA				
B2.2	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Toimiva itsenäinen kielitaito	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Ymmärtää elävää tai tallennettua, selkeästi jäsentynyttä yleiskielistä puhetta kaikissa sosiaalisen elämän, koulutuksen ja työelämän tilanteissa (myös muodollinen keskustelu ja syntyperäisten välinen vilkas keskustelu). ♦ Pystyy yhdistämään vaativia tehtäviä varten kompleksista ja yksityiskohtaista tietoa kuulemistaan laajoista keskusteluista tai esityksistä. Osaa päätellä ääneen lausumattomia asenteita ja sosiokulttuurisia viitteitä sekä arvioida kriittisesti kuulemaansa. ♦ Ymmärtää vieraita puhujia ja kielimuotoja. Huomattava taustamelu, kielellinen huumori ja harvinaisemmat idiomit ja kulttuuriviittaukset saattavat yhä tuottaa vaikeuksia. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Osaa pitää valmistellun esityksen monenlaisista yleisistäkin aiheista. Pystyy tehokkaaseen sosiaaliseen vuorovaikutukseen syntyperäisten kanssa. Osaa keskustella ja neuvotella monista asioista, esittää ja kommentoida vaativia ajatuskulkuja ja kytkeä sanottavansa toisten puhevuoroihin. Osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti tilanteen vaatimalla tavalla. Esitys voi olla kaavamaista, ja puhuja turvautuu toisinaan kiertoilmauksiin. ♦ Osaa viestiä spontaanisti, usein hyvinkin sujuvasti ja vaivattomasti satunnaisista epäroineista huolimatta. ♦ Ääntäminen ja intonaatio ovat hyvin selkeitä ja luonteivia. ♦ Hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista konkreetteja ja käsitteellisiä, tuttuja ja tuntemattomia aiheita varmasti, selkeästi ja tilanteen vaatimaa muodollisuusastetta noudattaen. Kielelliset syyt rajoittavat ilmaisua erittäin harvoin. ♦ Kieliovin hallinta on hyvää. Usein puhuja korjaa virheensä itse, eivätkä virheet haittaa ymmärrettävyyttä. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Pystyy lukemaan itsenäisesti usean sivun pituisia, eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä (päivälehtiä, novelleja, kaunokirjallisuutta). Jotkin näistä voivat olla vain osittain tuttuja tai tuntemattomia, mutta henkilön itsensä kannalta merkityksellisiä. ♦ Pystyy tunnistamaan kirjoittajan asennoitumisen ja tekstin tarkoituksen. Pystyy paikantamaan ja yhdistämään useita käsitteellisiä tietoja monimutkaisista teksteistä. Ymmärtää riittävästi tiivistääkseen pääkohdat tai ilmaistakseen ne toisin sanoin. ♦ Vaikeuksia tuottavat vain pitkien tekstien harvinaisemmat idiomit ja kulttuuriviittaukset. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Osaa kirjoittaa selkeitä, yksityiskohtaisia, muodollisia ja epämuodollisia tekstejä monimutkaisista todellisista tai kuvitelluista tapahtumista ja kokemuksista enimmäkseen tuuille ja toisinaan tuntemattomille lukijoille. Osaa kirjoittaa esseen, muodollisen tai epämuodollisen selostuksen, muistiinpanoja jatko-tehtäviä varten ja yhteenvetoja. ♦ Osaa kirjoittaa selkeän ja jäsenyneen tekstin, ilmaista kantansa, kehittää argumentteja systemaattisesti, analysoida, pohtia ja tiivistää tietoa ja ajatuksia. ♦ Kielellinen ilmaisuvarasto ei rajoita havaittavasti kirjoittamista. ♦ Hallitsee hyvin kieliopin, sanaston ja tekstin jäsennyksen. Virheitä voi esiintyä harvinaisissa rakenteissa ja idiomaattisissa ilmauksissa sekä tyyliseikoissa.

TAITOTASO C1–C2		SELVIYTYMINEN MONISSA VAATIVISSA KIELENKÄYTTÖTILANTEISSA			
C1.1	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen	
Taitavan kielitaidon perustaso	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ymmärtää suhteellisen vaivattomasti pitempäänkin puhetta tai esitystä (elokuvia, luentoja, keskusteluja, väittelyjä) erilaisista tutuista ja yleisistä aiheista myös silloin, kun puhe ei ole selkeästi jäsenneltyä ja sisältää idiomaattisia ilmauksia ja rekisterinvaihdoksia. ◆ Ymmärtää hyvin erilaisia äänitemateriaaleja yksityiskohtaisesti ja puhujien välisiä suhteita ja tarkoituksia tunnistuen. ◆ Vieras aksentti tai hyvin murteellinen puhekieli tuottavat vaikeuksia. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Osaa pitää pitkähkön, valmistellun muodollisenkin esityksen. Pystyy ottamaan aktiivisesti osaa monimutkaiseen käsitteellisiin ja yksityiskohtia sisältäviin tilanteisiin ja johtaa rutiiniluonteisia kokouksia ja pienryhmiä. Osaa käyttää kieltä monenlaiseseen sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Tyyllilajien ja kielimuotojen vaihtelu tuottaa vaikeuksia. ◆ Osaa viestiä sujuvasti, spontaanisti ja lähes vaivattomasti. ◆ Osaa vaihdella intonaatiota ja sijoittaa lausepainot oikein ilmaistakseen kaikkein hienoimpiakin merkitysvaihteita. ◆ Sanasto ja rakenteisto ovat hyvin laajat ja rajoittavat ilmaisu erittäin harvoin. Osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti tilanteen vaatimalla tavalla. ◆ Kieliopin hallinta on hyvää. Satunnaiset virheet eivät hankaloita ymmärtämistä, ja puhuja osaa korjata ne itse. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ymmärtää yksityiskohtaisesti pitkähköjä, kompleksisia tekstejä eri aloilta. ◆ Pystyy vaihtelemaan lukutapaansa tarpeen mukaan. Osaa lukea kriittisesti ja tyyllillisiä vaihteita arvioiden sekä tunnistaa kirjoittajan asennoitumisen ja tekstin piilomerkityksiä. Pystyy paikantamaan ja yhdistämään useita käsitteellisiä tietoja monimutkaisista teksteistä, tiivistämään ne ja tekemään niistä vaativia johtopäätöksiä. ◆ Vaativimmat yksityiskohdat ja idiomaattiset tekstikohdat saattavat vaatia useamman lukukerran tai apuvälineiden käyttöä. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Pystyy kirjoittamaan selkeitä, hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista, ilmaisemaan itseään täsmällisesti ja ottamaan huomioon vastaanottajan. Osaa kirjoittaa todellisista ja kuvitteellisista aiheista varmalla, persoonallisella tyyllillä käyttäen kieltä joustavasti ja monitasoisesti. Pystyy kirjoittamaan selkeitä ja laajoja selostuksia vaativistakin aiheista. ◆ Osoittaa, että hallitsee monia keinoja tekstin jäsentämiseksi ja sidosteisuuden edistämiseksi. ◆ Kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Hallitsee hyvin idiomaattiset ilmaukset ja tavalliset sanonnat. ◆ Hallitsee erittäin hyvin kieliopin, sanaston ja tekstin jäsennyksen. Virheitä voi esiintyä satunnaisesti idiomaattisissa ilmauksissa sekä tyylliseikoissa. 	